

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 22. marts 2018 kl. 09:30 holdt Østre Landsret offentligt retsmøde i retsbygningen,
Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges fortsat hovedforhandling

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

15) _____

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for _____

17) _____

18) _____

19) _____

20) _____

21) _____

22) _____

23) _____

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

For sagsøgerne mødte advokat Christian Harlang og advokat Christian F. Jensen.

For sagsøgte mødte advokat Peter Biering. Med advokaten mødte tillige advokatfuldmægtigene Emil Wetendorff Nørgaard og Malthe Gade Jeppesen.

Sagsøger 14 var mødt. Som tolk for sagsøger mødte Allan El-Zayat.

Som vidne mødte Bjørn Lindevang Lassen.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnets Bjørn Lindevang Lassens tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formandede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Bjørn Lindevang Lassen forklarede blandt andet, at han på hold 4 var geværskytte 1 i panserinfanterikompagniets 1. deling, 3. gruppe. Han er i dag ansat som sygeplejerske på Herlev Sygehus. Peter Rasmussen var delingsfører for 1. deling. Under Operation Green Desert var vidnet fungerende gruppefører, fordi hans gruppefører var på "leave". Der var tale om en delt rolle, idet næstkommanderende Lars Selchau Jørgensen også deltog i operatio-

nen som "back up", fordi vidnet ikke havde så meget erfaring som gruppefører. Vidnet skulle lede sin gruppe.

Han kan ikke huske, om de blev briefet, inden de kørte ud på operationen. Han mindes svagt, at de var blevet varslet aftenen forinden om, at de skulle ud på en operation. De fik ikke mange oplysninger, fordi man søgte at holde efterretningsoplysningerne tæt til kroppen. De danske soldater havde tidligere været på en operation, hvor en læk antageligt havde forpurret formålet med operationen. Normalt modtager man inden en operation en briefing om målet, kørsel til og fra målet m.v.

De skulle under Operation Green Desert danne ydre ring. Der var tale om en samarbejdsoperation med irakiske styrker. Danskerne skulle ved CYAN 1 afspærre en vej, således at irakerne med støtte fra danske MP'ere kunne rense målet. Ydre ring går ud på at kunne kontrollere, hvad der kommer ind og ud af området, således at de styrker, der arbejder i området får arbejdsro. Hvis de opdagede noget, der var ulovligt, skulle de i henhold til Rules of Engagement foretage tilbageholdelser, men ellers ikke. Det fremgik tydeligt af de medvirkende irakeres jakker, at de var fra TSU. Han husker ikke umiddelbart andre irakiske styrker. Når man kommer ud til et mål, placerer man sine køretøjer efter indbyrdes koordinering med de andre grupper, således at køretøjer og mandskab er placeret med overlappende, kegleformede sikringsretninger. Man sidder straks af køretøjet for at sikre området. I slutningen af operationen havde de kontakt til irakerne, som havde taget nogle tilbageholdte med ud fra målet. Det så ud, som om nogle af de tilbageholdte havde fået tæsk. De talte ikke meget med irakerne, for de forstod ikke hinanden, og danskerne havde ikke hele tiden adgang til en tolk. Danskerne kunne ikke give ordrer til irakerne. Han har ingen ide om, hvad de operative regler foreskriver om afstanden mellem ydre ring og de styrker, der skal arbejde i et sikret område, men han vil tro, at afstanden i vidt omfang må afhænge af terrænforholdene.

Fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 332, viser nogle PMV'er. Han kan ikke genkende stedet. Fotoet i samme binds side 333 viser Jens Thrysoe iført sorte støvler, hans to signalmænd, en tolk og en kvindelig antropolog, som hold 4 havde tilknyttet. Hun var vistnok i Irak på et feltstudie. Han vil tro, at det er Peter Rasmussen, der ses gående forrest. Fotoet i samme binds side 335 siger ham ikke noget. Det er muligt at køretøjerne er placeret i V-form af hensyn til deres sikringsretninger. Han genkender målområdet på luftfotoet i samme binds side 331. Han vil mene, at hans gruppe stod i overgangen mellem de rød-

markerede områder for henholdsvis 1. og 3. deling skråt ud for moskeen. Han stod med ryggen til moskeen. Deres køretøj sikrede ind mod selve målområdet. Der var en relativt afslappet atmosfære. Normalt ville man rette fokus ud af området, når man danner ydre ring, men under hensyn til, at der var tale om et ikke helt ufarligt mål, havde de også fokus på dette. De kan godt under operationen have betragtet moskeen fra deres position. Man vil typisk ikke placere sig lige ud for en vejmunding, fordi en sådan kan anvendes af fjenden som en skudkorridor. De stod placeret, så de kunne kontrollere dele af den gyde, der ses løbe ind mellem bebyggelsen skråt over for moskeen. Han kan ikke huske, om det var 2. eller 3. deling, der var placeret ved siden af 1. deling. Han så på et tidspunkt nogle tilbageholdte sidde op ad en mur, som man også kan se på fotoet i støttebilagssamlingens bind 2, side 144. Så vidt han ved, var der ikke danske soldater inde i moskeen. Der var i hvert fald ikke nogen fra hans deling eller gruppe, som gik derind. Han ved ikke, om der var irakiske soldater (ING) inde i moskeen.

Nogle irakiske soldater og danske MP'ere gik ned i en af de to gyder ved målet, som man kan se på luftfotografiet. Efter lidt tid hørte de nogle skud. Det var vanskeligt at vurdere, hvor skuddene kom fra. Hans gruppe rettede opmærksomheden mod skuddene. De knælede ned og gjorde deres geværer klar, så de om nødvendigt kunne besvare ilden. De havde ikke indsigt på fjender, så de begyndte ikke at skyde; det ville være at skyde i blinde med risiko for at ramme de danske MP'ere, som var inde i området. De var på daværende tidspunkt heller ikke klar over, om der blot var tale om vådeskud. Det var få skud henover 15-30 sekunder. Han husker ikke operationen som en operation med høj risiko. Kort efter modtog de en melding om, at alle var OK. Efter skudepisoden fortsatte de som planlagt, for de modtog ikke meldinger om, at de skulle gøre andet. Efter nogen tid førte de irakiske soldater omkring fire-seks tilbageholdte ud fra målområdet. De var iført hvide t-shirts, hvor der var blodstænk på. Han nævnte for Fabio Mezzasalma, der var sygehjælper, at det da ikke så alt for godt ud, og de talte om, at Fabio Mezzasalma burde tilse dem. De tilbageholdte blev ført op på ladet af TSU's pickupper, der holdt meget tæt på hans køretøj. TSU-personerne var meget hårde ved de tilbageholdte, der blev ført hårdt op på ladet med skub. Han så ingen slag eller spark. En af de tilbageholdte havde t-shirten trukket over hovedet. En TSU-person tog fat i vedkommende og gav ham en skalle, mens han stadig havde t-shirten over hovedet og strips om hænderne, så han ikke kunne værgе for sig. Der var ikke mere end omkring fem meter mellem pickuppen og vidnets køretøj. Vidnet og Fabio Mezzasalma gik over til TSU-personen og råbte "stop" for at få ham til at lade være med at nikke de tilbageholdte skaller. "Stop" forstås af de fleste uanset sprogkundskaber. TSU-

personen grinede lidt hånligt over det, men stoppede. Han vil i dag – som sygeplejerske – ikke tænke, at skallen var livstruende, men det er vanskeligt at vurdere, eftersom han ikke besigtigede den tilbageholdte. Det var en lidt grimset situation med noget juridisk miskmask, for de havde som sådan ikke kommando over irakerne. De opfattede det som et overgreb, der gik over grænsen for lovlig magtanvendelse, og derfor greb de ind. De meldte ikke episoden til andre. Han kan ikke erindre, hvorfor de ikke gjorde det – det var ikke noget, de overvejede dengang. De gjorde sig ikke forestillinger om, at den nye irakiske regering ville indebære, at overgreb begået af irakiske styrker uden videre ville ophøre. Han havde set fængsler blandt andet i området omkring Al-Faw tilhørende det lokale politi. Så vidt han husker deltog det lokale politi ikke i Operation Green Desert. Man kunne ikke alene ud fra uniformerne udlede, hvilke styrker de irakiske soldater tilhørte. TSU'erne var klart afmærket på deres uniformer. Det kunne teoretisk set forekomme, at civile iførte sig gamle uniformer, og civile kunne have skydevåben.

Efter episoden med skallen skete der ikke noget særligt i området, som han i dag kan huske. Da operationen var afsluttet, returnerede de til Shaiba Log Base. De tilbageholdte ved husmuren sad der i lang tid. Han mener ikke, at de blev kørt væk. Man ville normalt i forbindelse med en search-operation lade kvinder og børn blive i husene og tage mændene med udenfor. Danskerne medvirkede ikke til at foretage tilbageholdelser og havde intet med de tilbageholdte at gøre. Han vil tro, at TSU kørte dem væk, for det var deres operation. Han havde som menig soldat ikke behov for at vide, hvor de tilbageholdte blev kørt hen.

Udspurgt af advokat Christian F. Jensen forklarede han, at så længe fangerne ikke var i deres varetægt, havde de ikke behov for at vide, hvad der skulle ske med dem. Han ville finde det passende at melde skallen op i systemet, hvis han havde vidst, at de tilbageholdte skulle føres væk af TSU. Han var normalt ikke gruppefører, men næstkommanderende i sin gruppe. Hvis han så noget væsentligt, ville han derfor typisk melde det til sin gruppefører, der så måtte melde videre opad i systemet. Han ved ikke, hvor meget information, der kan gå tabt i denne proces. Delingsføreren, næstkommanderende og de to andre gruppeførere var til stede i området, men han ved ikke, om de så skallen, for han er ikke klar over, hvor de præcist befandt sig i situationen. Personen, der fik en skalle, havde sine hænder bagbundet og befandt sig på pickuppen, da han fik skallen. Han så ikke andre tilfangetagne blive tildelt skaller. Han kan ikke huske, om han under udsendelsen på hold 4 talte med

Masoud Vahedi om denne episode, men han blev i sommeren 2017 kontaktet af Masoud Vahedi herom.

Han vil tro, at man tænkte en del over, hvad der kunne ske med civile tilbageholdte i irakisk varetægt, men det blev nok også udvisket under udsendelsen. ”Det unormale blev hurtigt til det normale”. Han vil tro – uden at det nødvendigvis var italesat – at man havde en opfattelse af, at lignende mishandling som f.eks. skallen ikke var noget særsyn, ej heller når man også tog i betragtning, hvordan forholdene var i de fængsler, som han havde set. De fængselsceller, han havde set, var, som han husker det, helt nøgne rum. Han så ikke tilbageholdte i cellerne og ved derfor ikke, om fanger fik udleveret en madras til at sove på. Cellerne i irakiske politistationer var generelt uhumske, og de irakiske politifolk anvendte typisk tagene på politistationerne som toilet.

Operation Green Desert var vist første gang, at hold 4 samarbejdede med TSU. Han mindes ikke, at de i øvrigt gennemførte operationer med TSU. Generelt forholdt det sig således med de irakiske styrker, at menige soldaters uniformer var meget dårligt afmærket. Uniformerne var bedst afmærket på højere rangerende soldater. De irakiske styrker var en lidt ubestemmelig masse, fordi soldaternes tilhørsforhold i meget vidt omfang ikke fremgik tydeligt af deres uniformer. Det var næsten umuligt at gennemføre en ”joint patrol” med det irakiske politi, for de kom og gik, som det passede dem.

Han husker – eller de har i hans gruppe talt om – at de irakiske soldater var inde i moskeen under Operation Green Desert. Han kan ikke huske, om der var civile til stede i moskeen. På et tidspunkt så de en TSU-person i minareten. De talte i gruppen derfor om, at det kunne have været nyttigt at have en dansk finskytte placeret på taget af moskeen eller i dennes minaret, men da det var en muslimsk helligdom, måtte danskerne ikke betræde denne. Han kan ikke huske, hvad Jens Thrysøe gjorde, da der blev skudt ved CYAN 1, og husker heller ikke, hvor mange skud der blev afgivet. Han havde intet med fangetransport under Operation Green Desert at gøre og så heller ikke, hvordan fangerne blev transporteret.

Han ved ikke, hvilke dele af landet de irakiske soldater kom fra. Han ved dog fra Irak og senere udsendelse til Afghanistan, at disse landes soldater typisk ikke bliver indsat i deres eget lokalområde. Det har dog nok været et idealbillede.

Han deltog i missionsforberedende uddannelse i to måneder. Han kan ikke huske, hvilke forhold de blev undervist i. Han tror ikke, de blev undervist i, hvordan irakerne behandlede deres fanger. De blev undervist i god takt og tone i Irak. Hold 4 rejste til Irak i august 2004. Deres første opgave var at sikre Camp Eden, da den skulle rives ned. De tog derop fire dage efter ankomsten til landet. Til at begynde med boede de i nogle 100-mandstelte (Beduin Camp) i tre-fire dage, indtil de tog til Camp Eden. Beduin Camp var en britisk transitlejr med britisk feltkøkken og britiske toiletfaciliteter, og danskerne brugte ikke telte til noget, efter at de havde etableret Camp Danevang. De telefoner, som danskerne kunne anvende til at ringe hjem, var dog placeret ved Beduin Camp. Han mindes ikke raketangreb mod teltlejren.

Under Operation Green Desert havde de fokus på hele området, idet der var tale om en rolig operation. Han er helt sikker på, at de også betragtede moskeen. Han så ingen tilbageholdte blive ført ud af moskeen. De gik frem og tilbage langs vejen. Man ville, når man indgår i ydre ring, meget sjældent bevæge sig uden for denne. Irakerne krydsede igennem ringen for at føre fanger over til deres køretøjer, der holdt placeret på ydersiden af ringen.

Når han tidligere under sin forklaring udtalte, at irakerne ikke ”som sådan” var underlagt dansk kommando, er det fordi, der mellem de danske og irakiske soldater måske kunne siges at bestå et udtalt ”mester-elev-forhold”. Det er således, han forestiller sig, at det forholdt sig, for det var meget normalt. Når de var ude at køre patrulje med irakere, ønskede de f.eks. ikke, at irakerne skulle have til opgave at sikre de danske køretøjer, så derfor kørte irakerne under sådanne patruljer imellem de danske køretøjer, der således kunne sikre konvojen foran og bagtil.

Som vidne mødte Fabio Mezzasalma.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnets Fabio Mezzasalmas tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Fabio Mezzasalma forklarede blandt andet, at han på hold 4 var geværskytte 2 og sekundær sygehjælper i 1. deling. Den næstkommanderende i delingen var Lars Selchau Jørgensen. Delingen skulle under Operation Green Desert danne ydre ring. De fik opgaven afte-

nen forinden. Ydre ring skulle sikre området udadtil, så der blev arbejdsro i området. De havde også soldater, som kiggede ind mod målet af hensyn til deres egen sikkerhed. Irakerne skulle gennemføre en search-operation efter våben og stoffer. Det var irakiske politifolk og TSU'ere, der havde til opgave at gennemføre operationen. Det var efter hans erindring irakernes første selvstændige opgave. De irakiske uniformer var en "blandet landhandel". De samledes inden transporten til CYAN 1 i et samleområde. Da de kom frem til målet, placerede de deres PMV'er og sad af køretøjerne for at foretage sikring omkring målet. De placerede sig på midten af vejen. Han mener at huske, at de ikke kørte sammen med irakerne hen til målet, men mødtes med dem der. Ydre ring skal normalt meldes, når den er klar. Han meldte via kommandovejen klar, og denne melding må også være gået til irakerne. Han vil tro, at Bjørn Lassen var fungerende gruppefører for den gruppe, han indgik i. De havde ikke kommando over de irakiske styrker. Han genkender målområdet på luftfotoet af CYAN 1, jf. støttebilagssamlingens bind 4, side 331. Hans gruppe stod i den ende af det med rødt markerede område for 1. deling ved siden af 3. deling, hvor der løber ind gyde ind mellem bebyggelsen i "TARGET 1". Han vil mene, at delingerne var placeret som angivet med rødt på luftfotografiet. Han mener ikke, at moskeen var en del af målet. Han så irakerne gå ind i husene. Han så ingen danskere, men nogle irakiske soldater, gå ind i moskeen. Han så også nogle lokale komme ud af moskeen og blive placeret stille og roligt på kanten foran moskeen.

Der var på et tidspunkt en skudepisode. Inden skudepisoden havde han set irakerne gå ind i målet med danske MP'ere lidt på afstand for at mentorere irakerne. Der var sikkert omkring 15 meter mellem irakerne og de danske MP'ere. Han så de irakiske soldater foretage tilbageholdelser. Han så ikke MP'erne tilbageholde nogen. De skud, der blev afgivet, kom nede fra den gyde, der på fotoet ses skråt over for moskeen. Det lød som en skudsalve fra en AK-47. Han knælede ned og sikrede inden for sin højre og venstre begrænsning området udadtil, så han så ikke i retning mod gyden. Gyden udgjorde en skudkorridor. De besvarede ikke ilden. Efter skuddene kom de danske MP'ere og de irakiske soldater løbende ud derfra. Der gik derefter lidt tid, hvorefter de irakiske soldater efterfulgt af de danske MP'ere gik ind i gyden igen og foretog tilbageholdelser. Det var de irakiske soldater, der foretog tilbageholdelserne og førte de tilfangetagne ud til en pickup, der holdt i området nær ved eller ud for gydens udmunding. Afstanden fra vidnet til pickuppen var omkring 30-40 meter. MP'erne var i nærheden, men ikke ved pickuppen eller de tilbageholdte. De tilbageholdte gik i en lang række og fulgte med de irakiske soldater hen til pickuppen. De blev hverken slået eller sparket, men havde småskrammer og måske lidt blod på deres t-

shirts fra tilbageholdelsen. De tilfangetagne kunne godt have været nede at ligge på jorden. Et search-team kan godt tage godt fat. Han så vistnok, at en af dem havde blod på sin t-shirt. De tilfangetagne havde deres t-shirts trukket over hovedet og strips om hænderne. Han så ikke, at der blev givet en skalle. Det var noget, han i situationen hørte Peter Traberg omtale. Vidnet gik over til den irakiske soldat og bad ham stoppe. Han tilså derefter fangerne, først den fange der havde fået en skalle, for at vurdere, om de havde behov for forbindinger eller en ambulance. Fangen, der var blevet tildelt en skalle, havde fået en rift over næsen, men vidnet vurderede ikke, at næsen var brækket. Stripsene sad meget stramt om hænderne på fangerne, så vidnet og Bjørn Lassen løsnede med en kniv stripsene lidt, så de ikke strammede så meget. Han kan ikke huske, om irakerne hjalp til med dette, og ej heller, om der blev grinet hånligt, da han råbte ”stop” til den irakiske soldat, der havde nikked den ene fange en skalle. Han er som stadig tjenestegørende soldat bekendt med meldepligten og meldte episoden til Bjørn Lassen og Lars Selchau Jørgensen på stedet, men han ved ikke om meldingen gik videre op i systemet. Der skete derefter ikke så meget. Han overværede ikke andre voldelige episoder end denne ene skalle. Hans deling returnerede efter operationen alene til Shaiba Log Base.

Udspurgt af advokat Christian Harlang forklarede han, at det køretøj, som han hørte til, stod placeret i nærheden af det sted, hvor han udførte områdesikring, det vil sige i den nedre del af det rødmarkerede område for 1. deling, jf. luftfotografiet i støttebilagssamlingens bind 4, side 331. De placerede sig ikke lige ud for gyden skråt over for moskeen, fordi den udgjorde en skudkorridor. 1. og 3. deling skulle udføre en højre-venstrebegrænsning, således at deres sikring blev flettet sammen, og der ikke var huller i sikringen.

Han kan ikke huske, hvor lang tid operationen varede, men han havde indtryk af, at det var mere end en time. De flyttede sig ikke, medmindre de fik ordre herom. Når der var ro på, kunne man godt bevæge sig inden for en ”boks” på fire-fem meter, men ikke mere. Hvis de ville gå over til pickuppen, skulle de først melde dette.

De personer, der gik ud fra moskeen, blev placeret foran denne. Det var irakiske soldater, der førte dem ud af moskeen. Han ved ikke, om de senere blev ført et andet sted hen, eller om de var tilbageholdt. De sad der uden strips. Der var fem-seks personer. Dem, der blev sat på pickuppen, var blevet ført ud af bebyggelsen over for moskeen.

Han kan ikke tilslutte sig Bjørn Lassens forklaring for landsretten om, at rollefordelingen mellem danskerne og irakerne var noget juridisk mismask. Det var irakerne, der selv skulle foretage tilbageholdelser. De irakiske soldater kom gående ud af gyden med fangerne. Han ved ikke, hvad der forinden var sket nede i gyden, for det kunne han ikke se. Han havde alene hørt skud inde fra TARGET 1. Han mener ikke, at disse skud kunne være vådeskud fra en af de deltagende irakiske soldater. Han har været udsendt fem gange og kan sagtens høre forskel på et vådeskud og en ”føling” med en længere skudsalve. Så vidt han husker, blev de tilfangetagne straks sat op på pickuppen og ikke sat på jorden. Han tilså ikke andre end dem, der sad på pickuppen. Det drejede sig om fem-seks personer, der var bundet med strips foran.

Han vidste ikke, hvad der skulle ske med de tilfangetagne, efter at de blev kørt væk fra området. Han kendte til rygter om, at irakerne kunne være brutale, og at deres behandling af fanger ikke svarede til danske forhold. Han tænkte ikke over, om de tilfangetagne efterfølgende kunne risikere at blive udsat for brutalitet. De irakiske soldater havde jo taget imod anvisningerne om at stoppe med at give skaller og om, at stripsene skulle sættes mindre stramt om håndleddene på de tilfangetagne. Hvis man så en irakisk soldat give en civil en skalle, havde man som dansk soldat pligt til at skride ind og sige ”stop”.

Han kunne ikke se, hvad MP’erne foretog sig inde i målet.

Afhøringen af vidnet blev afsluttet kl. 11.50.

Retten midlertidigt hævet kl. 11.50.

Retten sat på ny kl. 13.00.

Som vidne mødte Lars Selchau Jørgensen.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnets Lars Selchau Jørgensens tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Lars Selchau Jørgensen forklarede blandt andet, at han på hold 4 var næstkommanderende i panserinfanterikompagniets 1. deling. Peter Rasmussen var delingsfører og tog sig normalt af det operative, mens vidnet typisk tog sig af det faglige, herunder mandskabspleje. Han er i dag tjenestegørende i Ingeniørregimentet.

De havde inden Operation Green Desert modtaget et varsel og en befaling for opgaven. De skulle danne ydre ring under en operation, som de lokale styrker skulle gennemføre. De danske styrker skulle ikke foretage tilbageholdelser. Han er næsten 100 procent sikker på, at de ikke medbragte combat cameras under operationen. Så vidt han husker, havde 3. deling bedt om at få et kamera med, men havde fået afslag, fordi bataljonen ikke rådede over sådant udstyr. Jesper Gade i 3. deling var den eneste, der i kompagniet var uddannet i brug af combat cameras.

De kørte først til et samlingspunkt. Han genkender ikke fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 332. Han kan ikke genkende køretøjerne på fotoet, men de er danske og af samme type som dem, panserinfanterikompagniet anvendte i Irak. Han ved ikke, om de skulle mødes med nogen ved samlingspunktet. Hans deling mødtes ikke med irakerne der. Fra venteområdet kørte de til målet for at løse deres opgave.

Ydre ring etableres f.eks., hvis der skal gennemføres en search-operation i et afgrænset område. Ringen går ud på at sikre arbejdsro i området, således at search-operationen kan gennemføres. I ydre ring kontrollerer man, hvad der kommer ind og ud af området. Det var de irakiske sikkerhedsstyrker, så vidt han husker TSU, lokalt politi og ING, der skulle gennemføre operationen. Nogle personer, f.eks. TSU, var meget klart markeret, men der var andre soldater, som var ikklædt ukurante uniformer. De gik ikke så meget op i, hvilke styrker der var tale om. Irakerne skulle gennemføre en search-operation. Trusselsbilledet indikerede, at der var nogle våben i området og vist også nogle individer, som de skulle have fat i. I forbindelse med etablering af ydre ring skulle de først ind og sætte sig på området. De danske soldater sad straks af køretøjerne for at foretage sikring i de indøvede sikringsretninger. De meldte klar, da ringen var etableret, hvorefter irakerne kunne påbegynde search. Han så derefter de irakiske soldater komme ud af husene med lokale, der stille og roligt blev sat op ad en husmur. De havde ikke på dette tidspunkt nogen officiel kontakt til irakerne. Han gik rundt og holdt øje med sine egne og de irakiske soldater. De havde ikke beføjelser til at udstede ordrer til irakerne, og det var heller ikke noget, der skete, når bortses fra en enkelt hændelse.

Fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 335, siger ham ikke umiddelbart noget. Det er muligt, at det er taget nede ved 2. deling. PMV'en på fotoet, der holder på tværs, og PMV'en længere væk har givetvis koordineret deres højre- og venstrebegrænsning, hvilket afspejles i køretøjernes placering. Han genkender luftfotografiet af CYAN 1 i samme binds side 331. Han kom ind til området i køretøjet med bilen i 3. deling. Han gik frem og tilbage på fortovet langs med "TARGET 1" og holdt øje med sine soldater i 1. deling, der nogenlunde var placeret inden for det område, der er markeret med rødt. Han var også nede i området ved 3. deling for at koordinere med dem.

"Search" kan dække over enhver eftersøgning af genstande eller personer. En sådan opgave kan foregå i sammenhæng med en opgave gående ud på arrestation af en eller flere personer. En arrestationsopgave vil normalt forudsætte efterretningsoplysninger om den søgte person, hvilket kan være angivet i en target folder eller på en særskilt liste. Det var irakerne, der udførte "search and arrest". Der var nogle danske MP'ere, som fulgtes med irakerne i en afstand af fem-ti meter, men det var irakerne, der havde føringen. Vidnets soldater gik ikke med ind i målet. De opretholdt ydre ring og søgte at få styr på trafikken. De befandt sig i en hovedgade i Az Zubayr. Hans deling var ikke lokalkendt. Han så på dette tidspunkt ikke andre tilbageholdte end dem, der var blevet ført ud af husene. På fotografiet i støttebilagssamlingens bind 4, side 340, kan man se et irakisk køretøj, to danske PMV'er og nogle af hans soldater. Han vil tro, at pickuppen tilhørte de irakiske sikkerhedsstyrker. Soldaten i midten af fotoet er dansk. Til venstre på fotografiet kan man ane nogle irakiske sikkerhedsstyrker. Opgaven i ydre ring retter sig ud af det sikrede område, men man skal fortsat have et øje for, hvad der sker i dette. Derfor var der også soldater, der kiggede ind mod målet. Personen til højre i fotografiet er en lokal irakisk tolk. Fotoet i støttebilagssamlingens bind 2, side 126, viser moskeen over for målet. PMV'en var parkeret med front i retning mod moskeen, fordi moskeen lå uden for ydre ring. Moskeen var markeret på luftfotografiet med målet, fordi det var vigtigt, at de danske soldater ikke gik ind i moskeen. Han så ikke irakiske soldater gå ind i moskeen, men han så på et tidspunkt en bevæbnet person stå oppe i minareten. Han instruerede derfor en af sine soldater om, at de skulle rette PMV'ens maskingevær mod vedkommende, fordi de på daværende tidspunkt ikke vidste, om det var en fjende. De fandt efterfølgende ud af, at det var en ING-soldat. Han så ikke nogen blive anholdt i moskeen eller tilbageholdte blive ført ud derfra. Han kunne fra sine positioner se forsiden og venstre side af moskeen. Han ved ikke, om der var placeret tilbageholdte uden for på højre side af moskeen. Han stod ikke selv og kiggede på moskeen

hele tiden, men hans soldater havde til opgave at observere, hvad der foregik uden for ydre ring, herunder ved og omkring moskeen, og de skulle give melding om alt, der ikke var normalt. Han er helt sikker på, at hans soldater ville have givet melding, hvis de overværede tilbageholdelser foretaget i moskeen. Der kom personer fredsommeligt ud af moskeen, som ikke var tilbageholdt.

Da der blev afgivet skud, befandt han sig i den øvre del af det område, der i luftfotografiet er markeret med rødt for 1. deling. Der blev, som han husker det, skudt i den fjerneste gyde. Han mener ikke, at det var i gyden skråt over for moskeen. Nogle irakiske soldater og to-tre danske MP'ere var forinden gået ned i gyden, da der blev skudt. Det lød som en skudsalve fra en AK-47. Han fik stoppet Peter Traberg, som gerne ville gribe ind. De danske MP'ere kom løbende ud af gyden. Lidt derefter ebbede ildkampen ud. Han vil tro, at skudepisoden varede et sted mellem to og 15 minutter. Lidt efter kom de irakiske soldater ud af gyden med nogle tilfangetagne, og han havde det indtryk, at de havde været involveret i ildkampen. Nogle af dem havde fået trukket deres t-shirts over hovedet, og nogle af dem havde blod derpå. Han var overrasket over, at de selv var i stand til at gå ud af gyden, for en ildkamp i små tætte rum er normalt meget voldsom. Han ville derfor ikke være blevet overrasket, hvis nogle af dem var døde eller sårede af skud, da soldater under en sådan træfning må anvende dødelig magt. Skuddene blev besvaret, men det var ikke af nogen fra hans deling.

De tilbageholdte blev ført op på nogle irakiske pickupper. Han så ikke, at en af de tilbageholdte blev nikked en skalle. Det fik han først at vide af Fabio Mezzasalma og Bjørn Lassen, da de var kommet tilbage til Camp Danevang. Hvis han selv havde set det, ville han have påtalt det over for den pågældende irakiske soldat, for det var at gå langt over stregen i forhold til en tilbageholdt. Han så eller hørte ikke i øvrigt om, at de tilbageholdte blev slået eller sparket. På et tidspunkt kunne han se, at stripsene sad ret stramt om håndleddene på de tilbageholdte. Han bad derfor nogle af sine soldater om at gå over at sige til de irakiske sikkerhedsstyrker, at stripsene skulle løsnes, hvilket derefter skete.

Han mener ikke, at reguleringen af tilbageholdelser var et juridisk mismask, for danskerne måtte ikke tilbageholde irakere under operationen. Helt generelt foretog hold 4 ikke mange tilbageholdelser af irakere.

Man fandt under operationen ammunition og håndvåben, og det kan være dét, man kan se på fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 345. Der ses blandt andet våben i AK-familien og et kikkertsigte, der ligner kikkertsigtet til et russisk finskyttegevær. På fotoet i samme binds side 370 kan man se en AK-47 og et båndfødet maskingevær i meget dårlig stand. Der ses også vekselpiber, så man kan udskifte piben, der bliver varm under længere tids skydning. På fotoet i samme binds side 368 kan man se blandt andet en AK-47 og et maskingevær, som formentlig er det samme som maskingeværet på fotoet på side 370. Han mener ikke, at der blev fundet sort krudt i CYAN 1. Han havde hørt om fund af narkotika og sort krudt. Af ammunition så han stangkrudt på 30-40 centimeters længde, som anvendes til 107 mm-raketter, og håndvåben.

Der skete efter episoden med skallen ikke noget usædvanligt, indtil operationen var afsluttet. På fotoet i støttebilagssamlingens bind 2, side 144, kan man se to danske MP-køretøjer. De civile i baggrunden er de lokale fra husene, som han tidligere har omtalt under sin forklaring, der var blevet taget ud af irakerne, for at husene kunne blive afsøgt. Som det fremgår af fotoet, var de irakiske uniformer en rodet affære. Nogle af de irakiske soldater bar hætter, hvilket enten kunne være, fordi det var koldt, eller fordi de ikke ønskede at blive genkendt. Personerne i baggrunden på fotoet med hjelme er danske MP'ere eller soldater. Den ene er vist en kvinde. Fotoet i støttebilagssamlingens bind 4 side 367 er taget noget op ad dagen og viser blandt andet en dansk soldat, der udfører sin opgave med at danne ydre ring. På fotoet i samme binds side 360 ser man Dall, geværskytte 1 i 2. gruppe i samtale med en irakisk politimand. Han kan ikke forestille sig, at Dall i situationen var ved at give en ordre til politimanden. På fotoet i støttebilagssamlingens bind 2, side 134, kan man se tre danske PMV'er, formentlig kort tid før de skulle til at køre hjemad fra operationen. Hans deling kørte direkte hjem til Shaiba Log Base. Han erindrer ikke, om de kørte hjem som samlet kompagni eller i "dråbeform". De kørte ikke sammen med irakerne. Han kan ikke huske, om irakerne forlod målet før de danske soldater. Han ved ikke, hvor Jens Thrysøe kørte hen efter operationen. Fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 380, viser afladebrønden ved East Gate til Shaiba Log Base. Fotoet i samme binds side 383 viser East Gate. De brugte fortrinsvis denne port til pansrede bælte køretøjer for ikke at slide unødigt på vejbelægningen ved hovedvagten. Den danske lejr lå længst nede på den østlige side af runway'en. Fotoet i samme binds side 384 viser Beduin Camp, som var en transitlejr for soldater, der lige var ankommet til lejren. Nogle af teltene i lejren kunne rumme 30 mand og andre 100 mand. Danskerne brugte ikke teltlejren, efter at de havde etableret Camp Danevang. Der var omkring 500 meter mellem Beduin Camp og Camp Danevang. De danske

soldater havde ikke tilbageholdte med retur til Shaiba Log Base. De blev transporteret af irakerne. Han ved ikke, hvor de blev kørt hen. Han så ingen tilbageholdte på Shaiba Log Base. De havde store mekanikertelte i Camp Danevang, der minder om dem, man kan se på festivaler. De havde ikke beduintelte, som dem man kan se på fotoet på side 384, men han kan ikke huske, om der var andre typer af telte i Camp Danevang. Forevist luftfoto over "Shaiba Logistics Base – Camp Danevang", jf. støttebilagssamlingens bind 1, side 71, forklarede han, at det vist er optaget i forbindelse med etableringen af lejren, for tårnene ved Camp Danevangs hovedvagt er ikke færdiggjort. Øverst i fotoet på runway'en kan man se mekanikerteltene, der var så store, at der kunne komme en stor lastbil ind gennem åbningerne i teltene. Den nederste del af lejren er vist et containerområde med sejl over og ikke telte. Med udgangspunkt i lejrens placering på fotografiet befandt Beduin Camp sig omkring 500 meter til venstre for lejren.

Han ved ikke, om der i løbet af dagen, hvor Operation Green Desert fandt sted, kunne have været danske soldater i Beduin Camp. Det ville være højst usandsynligt – han kan ikke forestille sig, hvad de skulle have lavet der. De telefonbokse, som danske soldater kunne anvende, befandt sig ikke inde i Beduin Camp, men på terrænet nær runway'en uden for Beduin Camp.

Udspurgt af advokat Christian F. Jensen forklarede han, at skudepisoden omfattede flere skudsalver. Han ved ikke, hvor mange skudsalver, der var, men nogle givetvis indefra og andre udefra. Han så ikke dem, der skød. Forevist luftfoto over "Shaiba Logistics Base – Camp Danevang" forklarede han, at de grønne bygninger på fotoet er ikke telte. Han ved ikke, om billedet er taget før eller efter den 25. november 2004.

Meldingen kl. 06.45 i journalen for den fremskudte kommandostation, jf. ekstraktens bind V, side 446, er en melding fra panserinfanterikompagniet til den fremskudte kommandostation. Der bliver meldt om, at et hus er "searchet" færdig, og at "search" fortsatte. Det var irakerne, der udførte "search", og han ved ikke, hvad de søgte. Han kunne ikke se, hvad der foregik inde i husene. Han så ikke danske MP'ere gå ind i husene sammen med de irakiske styrker. De holdt sig, så vidt han husker, lidt på afstand af irakerne.

Han er næsten 100 % sikker på, at panserinfanterikompagniet ikke medbragte combat cameras under operationen. Han ved ikke, hvem i 3. deling der havde anmodet om et combat camera. Jesper Gade var en af de få i panserinfanterikompagniet, der var uddannet i anven-

delse af combat cameras, og det kunne enten være ham eller Martin Birch Hansen, der havde anmodet om et kamera.

Han mindes ikke at have set TSU-personer iført brune eller grønne kamuflageuniformer, men han ved ikke, om TSU-personer kunne være iført sådanne.

Forud for operationen havde de fået fotos af målområdet. På baggrund af fotomaterialet foretog de indøvning af placeringer ude på runway'en på Shaiba Log Base, inden de skulle ud på operationen. Det var ikke meningen, at irakerne skulle deltage i denne indøvning.

Der var et radionet for hver af de tre delinger. Han lyttede med på sit eget delingsnet og på kompagninettet. Der blev ikke ført en log for kompagninettet og samtalerne blev heller ikke optaget. Det samme gælder for delingsnettet. Forevist luftfoto af CYAN 1, jf. tillægs-ekstraktens bind 1, side 337, forklarede han, at han ikke pacede frem og tilbage i området som en anden skildervagt. Hans så ikke, hvad Jens Thrysøe gjorde i forbindelse med skud-episoden. De havde efter skudvekslingen styr på, at alle MP'erne var kommet retur, hvorefter irakerne lidt senere kom tilbage med nogle tilbageholdte. Han mener ikke, at der blev taget andre til fange ved CYAN 1, end dem, der blev tilbageholdt i forbindelse med skud-episoden. Der blev således ikke taget fanger ved moskeen. De danske soldater skulle melde, når de så tilfangetagelser.

Han er i dag i kraft af sit nuværende arbejde ret godt inde i, hvad der skal til for at fremstille en vejsidebombe. Under udsendelsen til Irak i 2004 vidste han ikke noget om konstruktion heraf. Med to-fem kg sort krudt kan man konstruere en ganske kraftig vejsidebombe. Det er dog overordentlig svært at udtale sig om, for der findes mange forskellige typer af sort krudt. Han ved ikke, om man i Irak i 2004 kunne anvende sort krudt til andre ting end vejsidebomber. Der var nok ikke mange sortkrudtsskytter. Bæltet på en PMV kan formentlig ødelægges med en sprængladning bestående af omkring ½ kg sort krudt. Sort krudt kunne også anvendes til tænding af en anden og større sprængladning. Personen, der ses stående til højre for en PMV på fotografierne i støttebilagssamlingens bind 4, side 335 og 338, er iraker. Der er nok ikke gået lang tid mellem optagelsen af de to fotografier.

Han så ikke nogen af de tilbageholdte blive tildelt lussinger. Han vil tro, at to af dem havde blod på deres t-shirts. Fangerne sad et stykke tid på pickuppen, inden de blev kørt væk. Det var irakerne, der holdt vagt ved de tilfangetagne. Han så de seks-otte tilbageholdte blive

kørt væk på den pickup, de sad i. Den kørte, inden kompagniet opløste ydre ring. Irakerne kunne godt have sendt flere køretøjer med i kortege, men han ved det ikke. Der var ikke nogen af de danske køretøjer fra CYAN 1, som forlod ydre ring og kørte med irakerne.

Han mener ikke, at der var kvindelige, danske MP'ere ved CYAN 1.

Maskingeværet på fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 370, er en PKM, kal. 762. Han kan ikke ud fra fotoet vurdere, om våbnet ville kunne skyde, men intet af det, man kan se på fotoet indikerer, at våbnet ikke var funktionsdygtigt. Våbentypen produceres stadig i dag og anvendes i Polen og i Mellemøsten. Han vil ikke mene, at maskingeværet har været et klenodie.

Han ved ikke, om de irakiske sikkerhedsstyrker gik med ringe på fingrene. Irakiske mænd gik nok typisk oftere med ringe end danske mænd.

Han deltog i den missionsforberedende uddannelse i to måneder før udsendelsen. De blev undervist i kultur, skydning, hygiejne, krigens love, Rules of Engagement m.v. Alle soldater er opdraget med handle- og meldepligt, som er relevant i tilfælde af overgreb.

Den britiske Scene of Crime-tekniker, som ses på et foto, kom først til stede efter skudepisoden. Han befandt sig givetvis i et venteområde, indtil målet var sikret.

Meldingen kl. 07.05 i journalen for den fremskudte kommandostation, jf. ekstraktens bind V, side 446, omhandler måske fanger fra såvel CYAN 1 som CYAN 4.

Den bil, som de seks-otte fanger blev kørt væk på, var noget større end pickuppen, der ses på fotoet i støttebilagssamlingens bind 2, side 145. Pickuppen på fotoet har nok været parkeret i 3. delings område, og han kender intet til den pågældende fange.

Sagen udsat til fortsat hovedforhandling den 4. april 2018 kl. 9.30.

Sagen drøftedes.

Retten hævet kl. 15.37.

(Sign.)

— — —
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 23-03-2018

Jens Jensen
kontorfuldmægtig